

УДК 339.137.2

Кошарська Н.М., аспірант*©*Львівський національний університет ветеринарної медицини та біотехнологій імені С.З. Гжицького, м. Львів, Україна***ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АПК**

Розглядаються проблеми формування фінансового механізму забезпечення розвитку підприємств АПК. Досліджено теоретико-методологічні основи формування і функціонування фінансового механізму господарювання, зокрема, суть та складові фінансового механізму. Виділено основні напрями впливу особливостей сільськогосподарського виробництва на фінансове забезпечення аграрних підприємств.

Вивчення фінансового механізму забезпечення розвитку аграрних підприємств дало змогу зробити висновок, що фінансова стійкість є основною складовою загальної стійкості аграрних підприємств, яка характеризується стабільністю фінансового стану, збалансованістю власних та залучених фінансових ресурсів, можливістю виконувати зобов'язання перед кредиторами, бюджетом тощо. Необхідність та значення методичної оцінки фінансового механізму забезпечення розвитку аграрних підприємств зумовлені потребою систематичного аналізу для переходу до самоокупності і самофінансування, раціонального використання фінансових ресурсів, а також пошуком резервів зміцнення їх фінансової стабільності.

Ключові слова: фінансовий механізм, фінансове забезпечення, фінансові інструменти, ресурси, підприємства АПК.

УДК 339.137.2

Кошарська Н.М., аспірант*Львовский национальный университет ветеринарной медицины и биотехнологий имени С.З. Гжицкого, г. Львов, Украина***ФОРМУВАННЯ ФІНАНСОВОГО МЕХАНІЗМУ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ РОЗВИТКУ ПІДПРИЄМСТВ АПК**

Розглядаються проблеми формування фінансового механізму забезпечення розвитку підприємств АПК. Досліджено теоретико-методологічні основи формування і функціонування фінансового механізму господарювання, зокрема, суть та складові фінансового механізму. Виділено основні напрями впливу особливостей сільськогосподарського виробництва на фінансове забезпечення аграрних підприємств.

Изучение финансового механизма обеспечения развития аграрных предприятий позволило сделать вывод, что финансовая устойчивость является основной составляющей общей устойчивости аграрных предприятий, которая характеризуется стабильностью финансового состояния, сбалансированностью собственных и привлеченных финансовых ресурсов,

---

* Науковий керівник – к.е.н., доцент Батюк Б.Б.

© Кошарська Н.М., 2014

возможностью выполнять обязательства перед кредиторами, бюджетом и т.д.. Необходимость и значение методической оценки финансового механизма обеспечения развития аграрных предприятий обусловлены потребностью систематического анализа для перехода к самокупаемости и самофинансирования, рационального использования финансовых ресурсов, а также поиском резервов укрепления их финансовой стабильности.

Ключові слова: фінансовий механізм, фінансове забезпечення, фінансові інструменти, ресурси, підприємства АПК.

UDC 339.137.2

Kosharska N.

*Lviv National University of Veterinary Medicine and Biotechnologies
named after S.Z.Gzhytskyj, Lviv, Ukraine*

FORMING FINANCIAL MECHANISM OF DEVELOPMENT OF AGRICULTURAL ENTERPRISES

We consider the problem of forming a financial mechanism to ensure the development of agricultural enterprises. Theoretical and methodological basis for the formation and operation of the financial mechanism of management, including the nature and components the financial mechanism. The basic directions of influence characteristics of agricultural production farms on the financial support enterprises.

The study of the financial mechanism to ensure the development of agricultural enterprises allowed to conclude that financial stability is a key component of the overall sustainability of agricultural enterprises, which is characterized by stable financial position, balance their own and borrowed funds, the ability to fulfill the obligations to creditors, budgets and more. The need and importance of methodical evaluation of the financial mechanism to ensure the development of agricultural enterprises due to the need for systematic analysis of the transition to self-sufficiency and self-financing, management of financial resources and the search for reserves to strengthen their financial stability.

Key words: *financial mechanism, financial support, financial tools, resources, agricultural enterprises.*

Постановка проблеми. В умовах ринкової економіки України, активізації глобалізаційних процесів, посилення міжнародної конкуренції, особливої актуальності набувають питання, пов'язані з розвитком та підтримкою конкуренції, удосконаленням фінансового механізму забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств.

Процес глобалізації, який охопив світову економіку вимагає від підприємств орієнтації на інноваційну спрямованість стратегії розвитку і є невід'ємною умовою забезпечення його високої конкурентної позиції на зовнішніх ринках збуту, що, у свою чергу, є запорукою прибутковості та фінансової стійкості аграрних підприємства.

Разом з тим, формування фінансового механізму забезпечення розвитку аграрних підприємств на даний час мають вкрай обмежений характер в силу як суб'єктивних, так і об'єктивних причин.

Аналіз останніх досліджень і публікацій. Проблема забезпечення конкурентоспроможності аграрних підприємств на основі інноваційного розвитку, формуванню фінансового потенціалу діяльності підприємства присвячена ціла низка робіт вітчизняних та закордонних дослідників.

Дослідження удосконалення процесів управління фінансовими потоками в аграрному секторі економіки України набувають особливої актуальності з розробкою Національної доктрини реформування та розвитку агропродовольчого комплексу України вченими ННЦ “Інститут аграрної економіки” Саблуком П.Т. [6], Месель-Веселяком В.Я., Дем’яненком М.Я., Маліком М.Й., Кропивко М.Ф., Тулушем Л.Д. та ін. Фінансове забезпечення АПК є предметом наукових дискусій Дікань Л.В. [3], Присяжнюк А.Ю. [5], Гудзь О.Є. [1], Чернявської Т.А. [8], Худолій Л.А. та ін.

Водночас, нові загрози та нові перспективи, що відкриваються перед аграрним бізнесом вимагають посилення наукових теоретико-методологічних досліджень в сфері удосконалення фінансового механізму забезпечення розвитку аграрних підприємств. Тому дане питання є актуальним і потребує подальшого вирішення.

Метою дослідження є вивчення механізму формування фінансових потоків, що спрямовано на модернізацію аграрних підприємств для забезпечення конкурентоспроможності.

Результати дослідження. Необхідно підкреслити, що для забезпечення стійких конкурентних позицій на світовому ринку, підприємству, перш за все, необхідно володіти конкурентним перевагами на національному ринку та вправно формувати фінансовий механізм підприємства [8]. Разом з тим, ефективна діяльність підприємств потребує відповідної системи матеріального, фінансового, інформаційного та організаційно-правового забезпечення усіх її напрямків [4].

Розглянемо детальніше зміст поняття “фінансове забезпечення діяльності підприємства”, у широкому розумінні узагальнює сукупність заходів та умов, що сприяють сталому розвитку підприємства шляхом покриття витрат підприємства фінансовими ресурсами залежно від розміру виробництва та фінансового становища [3]. Разом з тим, в більш вузькому розумінні, фінансове забезпечення – це сукупність конкретних форм та методів залучення та використання ресурсів.

Отже, дослідивши сутність фінансового забезпечення та проаналізувавши різні точки зору щодо його визначення, пропонуємо окреслити концептуальні основи фінансового забезпечення:

- а) система фінансування, яка полягає у формуванні грошових фондів достатніх для ефективної діяльності підприємства;
- б) оптимальне поєднання різних елементів (за джерелами) фінансового забезпечення;
- в) ефективне використання фінансових ресурсів за пріоритетними напрямами розвитку підприємства;
- г) організація розрахункових відносин, що відповідають критерію взаємної оптимальності для сторін, які укладають угоди;

г) збільшення можливостей застосування інноваційних фінансових інструментів за рахунок поступового розширення їх кількості та якості.

Ми поділяємо позицію багатьох науковців, що фінансове забезпечення – це метод фінансового механізму, з допомогою якого формують і використовують фонди коштів і який характеризує зміст впливу фінансів на різні аспекти економічного розвитку.

Фінансовий механізм підприємства – система управління фінансами, призначена для організації взаємодії фінансових відносин і грошових фондів з метою оптимізації їх впливу на кінцевий результат діяльності підприємства [7]. Фінансовий механізм чутливо реагує на всі особливості поточного стану в економіці та соціальній сфері країни. Фінансовий механізм становить систему встановлених державою форм та методів організації фінансових відносин. До структури фінансового механізму входять п'ять елементів, що пов'язані один з одним:

- 1) фінансові методи;
- 2) фінансовий важіль;
- 3) правове забезпечення;
- 4) нормативне забезпечення;
- 5) інформаційне забезпечення.

На рисунку 1 розглянемо склад фінансового механізму аграрного підприємства, який включає: фінансові методи та інструменти.

Проблема фінансового забезпечення розвитку аграрних підприємств за рахунок зовнішніх джерел полягає не у відсутності фінансових ресурсів взагалі, а в доступі до них кожного окремого підприємства, а також формах і методах їх розподілу між галузями економіки і господарюючими суб'єктами [4].

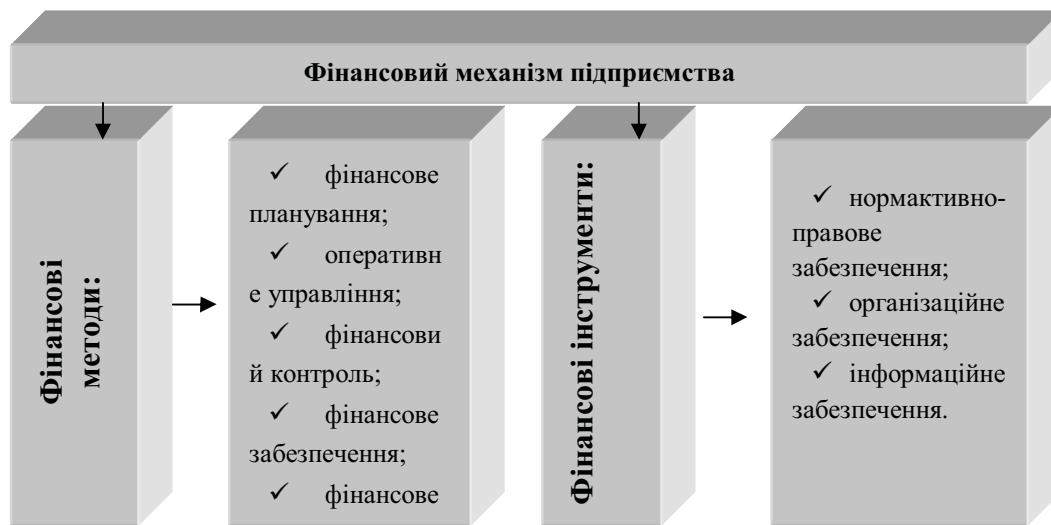
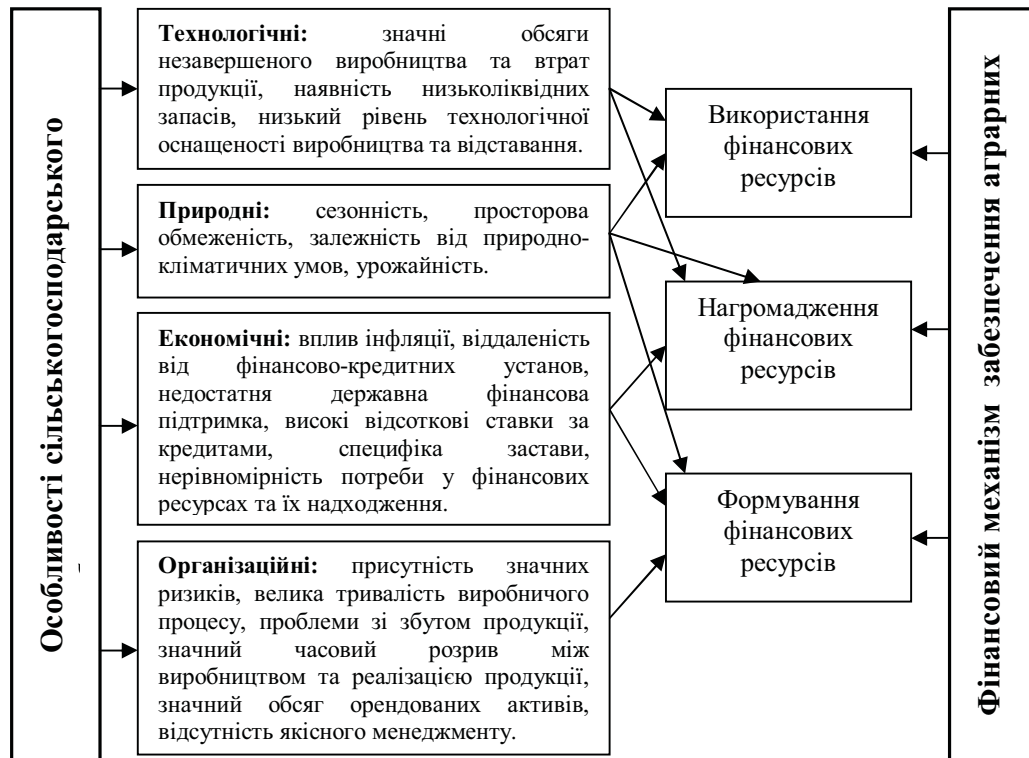

Рис. 1. Склад фінансового механізму аграрного підприємства

Джерело: власна розробка на основі джерела [7].

Обґрунтовано, що ключовою основою фінансового механізму забезпечення розвитку аграрних підприємств є фінансові ресурси, які можуть формуватися із

власних, залучених та безповоротних джерел. На основі розглянутих особливостей фінансового механізму забезпечення аграрних підприємств встановлено, що основна проблема з якою вони стикаються – це раціональне використання, нагромадження й формування фінансових ресурсів у процесі господарської діяльності, що становитиме основу ефективної фінансової політики підприємства (рис. 2).

Рис. 2. Напрями впливу особливостей сільськогосподарського виробництва на фінансове забезпечення аграрних підприємств

При цьому оптимальний варіант фінансової політики аграрних підприємств полягає у розробці напрямів залучення та використання фінансових ресурсів на перспективу з метою досягнення стратегічних й тактичних цілей підприємства, за якого: доходи мають формуватися та використовуватися відповідно до масштабів виробництва і реально поставлених завдань, з урахуванням залежності фінансових надходжень від впливу зовнішніх і внутрішніх факторів; витрати мають враховувати їх економічну обґрунтованість і мінімізацію, підтверджену відповідними фінансовими розрахунками, та диференціацію за ступенем їх важливості й напрямками використання.

Розвиток аграрних підприємств неможливий без достатнього обсягу фінансових ресурсів з усіх можливих джерел фінансування, а так як дані підприємства мають сезонну специфіку діяльності, то найбільш прийнятним власним джерелом фінансових ресурсів є прибуток, отриманий від господарської діяльності, а залученим – короткострокові і середньострокові

кредити. Нині, рівень зношеності основних виробничих фондів становить близько 70 – 80 %, що унеможливило виконання польових робіт в повному обсязі, а амортизація і прибуток – як основна складова внутрішніх джерел фінансового забезпечення – є недостатніми. Тому, аграрним підприємствам не обійтися без залучення фінансових ресурсів або державної фінансової підтримки.

Висновки. Отже, вивчення фінансового механізму забезпечення розвитку аграрних підприємств дало змогу зробити висновок, що фінансова стійкість є основною складовою загальної стійкості аграрних підприємств, яка характеризується стабільністю фінансового стану, збалансованістю власних та залучених фінансових ресурсів, можливістю виконувати зобов'язання перед кредитором, бюджетом тощо. Необхідність та значення методичної оцінки фінансового механізму забезпечення розвитку аграрних підприємств зумовлені потребою систематичного аналізу для переходу до самоокупності і самофінансування, раціонального використання фінансових ресурсів, а також пошуком резервів зміцнення їх фінансової стабільності.

Література

1. Гудзь О.Є. Проблеми управління фінансовими потоками в сільськогосподарських підприємствах / О.Є. Гудзь // Економіка і управління : зб. наук. праць. – 2007. – № 2. – С. 107-113.
2. Гарачук, Ю.О. Підвищення ефективності діяльності підприємства за рахунок управління конкурентоспроможністю / Ю. О. Гарачук // Актуальні проблеми економіки. – 2008. – № 2. – С. 60-66.
3. Дікань Л.В. Фінансове забезпечення діяльності підприємства: сутність та джерела / Л.В. Дікань, Ю.О. Голуб // Економіка розвитку. – 2007. – № 3 (43). – С. 65–68.
4. Олійник К. А. Розбудова системи сільської кредитної кооперації як механізму фінансової підтримки малих сільськогосподарських підприємств / К. А. Олійник // Міжнародна економічна політика : наук. журн. – КНЕУ, 2012. – Спец. вип., ч. 1. – С. 533–540.
5. Присяжнюк А. Ю. Зовнішні фінансові потоки та їхній вплив на інноваційний розвиток економіки України / А. Ю. Присяжнюк // Актуальні проблеми економіки : науковий економічний журнал. – 2009. – № 9. – С. 65-76.
6. Саблук П.Т. Основні напрями удосконалення державної аграрної політики в Україні / П.Т. Саблук, Ю.Я. Лузан // Економіка АПК. – 2011.-№ 5. – С. 3-16.
7. Фінанси. Підручник / За ред. С.І. Юрія, В.М. Федосова. – Київ: Знання, 2008. – 611 с.
8. Чернявська Т.А. Можливості забезпечення фінансової самодостатності регіонів за рахунок використання потенціалу транспортно-комунікаційної системи / Т.А. Чернявська // Зб. наук. праць Національного університету державної податкової служби України. – 2012. – № 1. – С. 413-419.

Рецензент – д.е.н., професор Пуцько Б.М.